IOH. NICOL. FVNCCII
Marburgenſis

SPICILEGIVM LITERARIVM,

Quo

Recta probatur Legum Decemuiralium Reſtitutio,

Contra V. Cl.

DN. BALTHAS. BRANCHV,

ICtum Lugdunenſem;

Et Tractatus

DE PVERITIA LATINAE LINGVAE

vindicatur.

MARBVRGI CATTORVM,

TYPIS PHILIPPI CASIMIRI MVLLERI, ACAD. TYPOGR. 1723.

Google

EA eſt omnium fere literatorum conditio, vt placeant diſpliceantque aliis, pro ingenio hominum, & artis, quam profitentur, amore: nec fuit vnquam tam bene vel conſcripta, vel acta, fabula, quae totius ſimul atque ſemel emeruerit theatri iubila. Habuere & veterum excellentiſſimi ſcriptores, quod ſui & recentioris aeui criticis anſam dedit calumniandi, & modo dictionem, modo argumenta & ipſam diſciplinam, modo rationem vitae acerrimo ſtilo perſtringendi. Non ſemel obiecta fuit TVLLIO, patri eloquentiae & ſummo oratori, nimia prolixitas & copia, quae dictionem Aſiaticam redoleat, LIVIO Patauinitas obiecta fuit, SENECAE vtrique affectata breuitas, Poetis illicita Venus, HOMERO, ARISTOTELI, VIRGILIO furta propoſuere : nec Zoili vnquam, nec Ariſtarchi defuerunt, qui id ſibi incumbere putabant, vt ſcripta aliorum & facta reprehendant. Haec ratio eſt, quod veteres tanto ſtudio non detrectabant ſuum probare ingenium. Monumenta, ſi quae publicae luci dare volebant, multis lucubrationibus ea legimus ab ſe elaborata fuiſſe, & plurimum in frequenti corona recitaſſe, recitata poliuiſſe, atque adeo non niſi curis poſterioribus adhibitis, polita perfeciſſe & euulgaſſe. Quâ in re ſaluberrimum viſum eſt, quod Venuſinus Poeta *de Arte* praecipit:

Sumite materiam veſtris, qui ſcribitis, aequam
Viribus: & verſate diu, quid ferre recuſent,
Quid valeant humeri. Cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deſeret hunc, nec lucidus ordo.

Et *lib. 1. ſatyr. 10.*

Saepe ſtilum vertas, iterum, quae digna legi ſint,
Scripturus.

Sic multum temporis inſumtum eſt, vel in pangendos verſus, vel ſcribendas hiſtorias : & emendandi ſtudium adeo commendatum , vt ipſe VIRGILIVS, ſed quantus vates & operum artifex, ex quampluribus pridie con-

Digitized by Google

die conſcriptis verſibus, die ſequenti vix decimam partem retinuiſſe perhibeatur: & FABIVS *inſtit. orator. lib. 10. c. 9.* hoc partem ſtudiorum vtiliſſimam cenſeat eſſe; *Neque ſine cauſſa creditum, ſtilum non minus agere, cum delet.* Imo cum libri iam deſcripti & editi eſſent, animaduerſos ab aliis errores, vel per ſe poſtea, vel amicorum opera, emendarunt: quod Ciceronem ipſum & principes viros in re literaria feciſſe, probatum iuerunt plurimi. Tanto magis in Rep. literatorum ego nouellus, cui neque maturior aetas, neque politiores literae ſatis fauent, mihi gratulor, ſi quando perexigua & paucula, quae ſubciſiuis horis paraui, & nimis forſan praepropere vulgaui, ſcripta mea ab Eruditis recenſentur & caſtigantur: vt melior inde ſucceſſu temporis euadam. Hoc volo, & ago, vt probis & doctis me meaque ſtudia probare poſſim: illiteratum plauſum nec deſidero. Sed tamen aliquando fieri ſolet, vt viri, alias boni, & multa rerum experientia elati, nimium indulgeant ſibi, ac potius ex temperamento & affectu, quam veritate, in cauſam alicuius inuehantur vehementius, atque decet. Cum ego non ita pridem inter alias quoque XII. Tabularum leges poſtliminio reſtituere, ſaltem ab erroribus ſcripturae apertioribus aggrederer purgare: clariſſima, quae proſtant, veterum teſtimonia, cumprimis illud ſecundum formam & literas antiquiſſimum Latinae linguae monumentum, quod eſt in roſtrata Duilii, & illa rudiori adhuc L. Scipionis tabula, vbique ſecutus ſum. Vid. *tractatus de pueritia L. L. cap. 5. §. 1.* Nam ex QVINTILIANO *inſtit. orator. lib. 1. c. 7.* cum omnibus noui, quod orthographia conſuetudini ſeruiat, ac ideo ſaepe mutata ſit. Id quod vbiuis adhuc ab eruditiſſimis XII. Tabularum commentatoribus neglectum fuiſſe, iam tum tractatu meo publicae luci dato, conqueſtus eſt Doct. BRANCHV *obſeruationibus ad Ius Romanum cap. 10.* (qui liber prodiit Lugduni Batauor. 1721. in 8.) vbi tandem in fine ſubiungit:

Pag. 115.

Tantum quod haec typis expreſſa erant, quum in manus meas venit tractatus Viri Docti Ioh. Nic. Funccii de pueritia Latinae linguae, *qui hoc anno prodiit Marburgi Cattorum in 4. Ibi id inter alia exſequi conatus eſt Vir ille doctus, vt XII. Tabb. vocibus genuinam ſcripturam reſtitueret, quod ha-*

Digitized by Google

ſtemus neglectum fuiſſe in hoc capite conqueſtus ſum. Sed ne operas typographicas morer, in addendis demum in calce huiuſce libelli quaedam de Germani huiuſce laudando conatu dicam.

Qui ſibi in aliorum ſcripta iudicandi licentiam ſumit, verba ſunt Vossii *de imit. cap. 9. §. 2.* his praecipue debet eſſe inſtructus, vt & bene poſſit iudicare, & facere id velit. Vt poſſit, requiritur prudentia: vt velit, probitas & beneuolentia. Vtramque boni cenſoris & arbitri virtutem fore in ICto perſuaſus ſum. Sed videamus, quid ille in addendis: nam ibi de conatibus noſtris iudicandi locum ſibi & facultatem eſſe dicit.

Pag. 233.

Nuperrime Vir Doctus in Germania Ioh. Nic. Funccius veram legum Regiarum, carminum Saliarium, & XII. Tabularum ſcripturam repraeſentare eſt conatus in tractatu de pueritia Latinae linguae, *de quo in fine cap. 10.* Obſeruationum mearum *mentionem feci. Laudandam omnino crediderim Germanorum diligentiam, qui laborem quemcunque in ſe recipere non refugiunt, modo ſperent ad ſcientiarum incrementum illum pertinere. At quum conatuum humanorum experientia ab omni aeuo docuerit, rerum omnium initia rudia, minimeque numeris omnibus abſoluta eſſe; mirum non eſt, ſi in Viri illius nouo conatu non pauca in reprehenſionem incurrant; quod tamen non incuriae docti illius viri, ſed humanae imbecillitati tribuendum cenſeo.*

Recte & prudenter Vir Doctus inquit, propter imbecillitatem humanam, quae communis ſimul omnibus eſt, nihil poſſe a mortalibus proficiſci, quod inceptum aeque ac perfectum ſiet. In eo tamen fallitur admodum, nouos eſſe conatus meos in legibus XII. Tabularum reſtituendis: quas dudum ante me Hotomannvs, Crispinvs, Raevardvs, Lipsivs, Charondas, Marcilivs, Rittershvsivs, Mervla, Gothofredvs, Gravina, plures alii data opera explanarunt: praeterquam quod

quod omnia ſatis commode ad veterum ſcripturam examinauerint. Poſt tot tantorumque Virorum labores, accuratius paulo veterum monumenta conferre, & quod neglectum fuit adhuc, neſcio qua Doctiſſimorum quorumque incuria, euidentiſſimis antiquiorum ſuffultus teſtimoniis perficere inſtitui nuper in illo de pueritia Latinae linguae tractatu. Quo tamen abſit dicam, vel dici ab aliis velim, perfecti aliquid ineſſe. Hoc potius agebam, puerilem ſtatum Latinae linguae demonſtrando, vt doctioribus & LL. peritis animum mouerem obſeruatiunculis meis, leges illas antiquiſſimas & fontem Iuris Romani poſt hac tractandi religioſius, verborum & ſcripturae habita ratione. Atqui hoc etiam tum temporis monebat Doct. Branchv in obſeruationibus ſuis paſſim. Scriptum illud qualecunque meum praeter huius exſpectationem, quod nollem factum, ante diem prodiit, & applauſum inuenit multorum in Rep. literaria Virorum maximorum: vt ex publicis Lipſienſium & ipſorum Belgarum actibus cum voluptate percepi. Quum ergo conſultiſſimus Dn. Branchv illud iam actum videret apud Germanos, homini Gallo inuiſos, quod ſolus ſibi, vel multis paraſangis antecellens, notaſſe perſuadebat: neſcio quo vſque ſtomachatus ſit in emendationem, quam deſideratam fuiſſe ab ſemetipſo, tot paginis locutus eſt. Ego vero, cum nihil humani a me alienum eſſe putem, Viro in his ſtudiis politiſſimo lubens concedo, & audio, illum rudia conatus mei initia perpolire, minime abſoluta numeris omnibus abſoluere, & non pauca, quae in reprehenſionem incurrunt, pro dexteritate ſua corrigere poſſe & velle. Iam diu hoc noui, peruidere omnia non vnius eſſe hominis; nec tantum mihi ſumo, vt contendam, ea quae ſcribo, praeſertim in argumento tam lubrico, poſita fore extra omnem erroris vel dubitationis aleam. Vid. *tractatus de pueritia LL. cap. 4. §. 17.* Licebit tamen hoc loco mihi in animum reuocare, & incuriae vel ignorantiae macula liberare, quae atrocius nunc, ſed immerito, Vir doctus perſibilare auſus eſt. Nam ita ille pergit:

Pag. 233.

Ne tamen calumniae notam ſubeam, exempla eorum nonnulla proferam. In cap. 1. §. 15. (fallitur §. eſt 16.) ***literam Q. non antiquiſſimam adgnoſcit, nihilominus in Tabb. XII. ea vtitur.***

Digitized by Google

Primo reprehendit, me agnoſcere Q literam inter antiquiſſimas non eſſe, nihilominus ea in XII. Tabulis reſtituendis vti. Fruſtra. Nam vbi Q literam non antiquiſſimam agnoſco, Pelaſgorum & Euandri tempora innuo, quibus elementa literarum Italiae populis nondum cognita ſatis fuerunt: donec illa, ſi credere licet ſcriptoribus, quorum fide nititur quicquid proficiſci a me potuit in hunc vſque diem, ad imitationem Graecorum, Euander vel eius mater Carmenta introduxit. Videatur *cit. noſtra diſſertatio*, & illa, quam *de origine Latinae Linguae* conſcripſi, *cap. 8. §. 5.* Atque inter iſtas XV. quas l. c. enumeraui, primas literas Q locum obtinuiſſe, contra tot auctorum fidem, quis dixerit? Inde vero plane non ſequitur, eam literam nec Decemvirûm temporibus fuiſſe; cuius inuentum & originem propter ipſam antiquitatem ex literatoribus nemo huc vſque nouit. Hoc nouimus, promiſcue veteres C & QV ſcriptitaſſe. Hinc *Quoi* antiq. pro *cui*, vt etiam apud Virgilivm, antiquitatis ſtudioſiſſimum poetam, paſſim & alios obſeruare poſſumus: *quoiquam*, *quoique*, *quoinſque*. Vid. Gifan. *index Lucret.* confer. *diſſert. noſtra de Adoleſcentia LL. cap. 7. §. 28. p. 325.* Et ipſe Dn. Branchv *obſeru. cap. 10.* eam literam, vt debuit, in L. Scipionis & Duilii monumentis vetuſtiſſimis pinxit. Quidni & in XII. Tabulis eſſet, tantum CXC. annis prioribus? Hoc ſimpliciter credo, quoad eius contrarium probari nequit. Tandem vero Dn. Branchv eodem ſpiritu, quo ſententiam noſtram oppugnauerat, veritatem cauſſae agnoſcere debuit.

Pag. 233. & ſeq.

Reſponderi quidem poteſt, cenſeri illum literam illam potuiſſe Decemuirorum antiquitatem attingere, nec tamen antiquiſſimam eſſe. Ergo quum haec incerta ſint, ad euidentiores lapſus pergam. Loco V ſaepius ſcripſit OE. vt cap. 4. §. 9. *OESVS, OESORPATOM, quum OE pro V ſit quidem antiquum, at OI pro ipſo OE eſſe antiquius conſtet, vt monui ſupra* p. 100. *ſcribere ergo omnino debuiſſet OISOS, OISOSPATO (nam OS pro VS terminatio antiqua eſt, & M in fine vocum ſaepius omiſere veteres, vnde OINO pro VNVM in priori inſcri-*

ptione

ptione ſupra pag. 92. *conſpicitur.) Adeo vt vbique pro OE ex mea opinione ponere O I debuiſſet. Imo interdum V. reliquit, vbi certiſſime olim OI erat; e. g. pag. 103. MVNIVNTOD apud eum leges, vbi MOINIONTO ſcribendum erat: nam* moenia, *olim* moinia, *eſt a* munio, *olim* moinio.

Mirus homo eſt, qui ex tabula Scipionis vacillanti & incerta, certas ſcriptionis, illo & antiquiori ſeculo conſuetae, regulas elicere voluit. Quicquid etiam ille monet, noui, & bona fide ſcripſi in *diſſert. de pueritia LL. cap. 5. §. 14.* Ea ipſa tabula, quam pro fundamento ſibi poſuit, LVCIOM habet, non LOICIOM, VRBE, non OIRBE. Antiquius paulo eſt illa & verius Duilianum monumentum: in quo tamen ipſe *obſeru. cap. 10. p. 93.* ſcripſit PVCNANDOD, non POICNANDOD, SVMAS, non SOIMAS, NVMEI, non NOIMEI. Adeo eius incerta ſunt omnia. Et quaeſo, vnde Vir Doctus probabit OI pro V antiquius eſſe atque OE? Et hoc probato, quod vix ac ne vix quidem fieri poterit, qualem nobis demonſtrabit conuenire XII. Tabularum legibus? antiquam vel antiquiorem? Neutrum certe praeſtare conſtituet. Sed antiquitus (cauſſam ignoro, & mecum forſan omnes) in verbis vtrumque OI & OE pro V obtinuit promiſcue. Vid. *diſſert. noſtra de Adoleſcentia LL. cap. 7. §. 28. pag. 325.* Ita olim POENIO; pro PVNIO, a quo manet etiam *poena*; COMOETAT, pro *commutat.* Certe ſibi non conſtat Vir Doctus, qui ex tabula paulo recentiori Scipionis concludit, OI pro V, non OE ſcribendum fuiſſe a me in vocibus *oeſiu* &c. ipſe vero, vt debuit, in tabula roſtrata, quae antiquior eſt, ſcripſit POENICAS, non POINICAS, pro PVNICAS. Sed vt verborum finem tandem faciam, ſtat pro ſententia Iudicis mei neque ratio, neque auctoritas vlla: meam ſcripturam inter alia ſatis comprobare videtur monumentum vetus inſigne apud Festvm in v. *publica pondera,* vbi legimus OETIER, non OITIER pro *vti.* vid. etiam Avsonivs Popma *de vſu antiq. loc. l. 1. c. 2. p. 10.* Atque adeo vbi vocis antiquae inueni auctoritatem aliquam, neque ratio obſtat, quin recte & bene ſe habeat, eam procul omni dubio ſeruare potui, & ſeruaui: vt apparet etiam in ſcripto *pag. 97.* a me vocabulo OINAM, quod didici, in allegata Scipionis tabula hoc ita poſitum fuiſſe. Diſplicet porro

OESVS,

OESVS, pro OESOS, cum antiquioribus O ſit loco V. Id quod etiam me non latet: imo pluribus ipſe demonſtratum iui, in *differtat. de pueritia cap. 5. §. 4.* & *adoleſc. LL. cap. 7. §. 28.* & ſcripſi paſſim ad eam regulam: *Adnatos procſumos, furioſos, prodicos, erctom ciendom,* verba ſexcenta huius generis alia. Sed OESVS conſulto poſui ad imitationem aliorum: neque OS pro VS veteres ſemper ſcriptitaſſe Dn. BRANCHV vllo argumento, vel ex antiquitate, ſatis probare poterit. Nam & in ipſa Scipionis tabula, quam orthographiae (quo iure quaue iniuria non dicimus nunc) fundamentum habet, legimus TEMPESTATEBVS. Eadem ratio eſt hic, quae in *Mageſter* & *Magiſter*, *Mageſtratum* & *Magiſtratum*, in quibus vſum promiſcuum literae vocalis I. & E. prolixe & recte Vir Doctiſſ. probat contra CIACCONIVM, tabulam roſtratam oppugnantem, *obſerv. cap. 10. pag. 107. ſeq.* Eadem ratio eſt hic, quae in vocibus *claſeis* & *claſes*, vt olim ſe habuerunt promiſcue, probatis contra eundem a laudato Dn. BRANCHV *l. c. p. 106.* Eadem ratio eſt hic, quae in *Maxumos* & *Maximos. ibid. pag. 109. ſeq.* Magis ego miror hominis, alias politiſſimi, ingenium, quod OISOSPATO, pro OESORPATOM, ſubſtituat, ex paucis tabulae corruptae vocibus, vbi in fine omiſſa fuit litera M. quae potuit alio ſigno, temporis iniuria extincto, ſignificari in aliquibus, in aliis vero etiam manſit, vt in LVCIOM. Sed ponamus caſum, in ea tabula M a fine vocum fuiſſe abiectum; quae obſeruatio etiam ab nobis praeterita non eſt in *differt. de pueritia LL. cap. 5. §. 14.* quod tamen neque apparet in roſtrata antiquiori tabula, neque in aliquo vetuſtatis monumento alio: qualis argumentatio haec eſt? M in fine vocum ſaepius omiſere veteres, ergo & illud omiſerunt in *oeſorpatom.* Quod ſaepe, imo quod rariſſime, non ſemper fit. De litera R. cauſſam dicemus poſtea. Par ratio eſt in ſequentibus, vbi MOINIONTO ſubſtituit pro MVNIVNTOD, quod *pag. 103. differt. de pueritia LL.* literis non Xuirorum, ſed meis, ad exemplum aliorum ſcripſi. Pro re nata nunc V retinui, nunc eius loco poſui O, nunc OE, nunc OI; prout literas olim fuiſſe commutatas reperi. vid. *differt. de Adoleſc. LL. cap. 7. §. 28.* Ergo *moeniuntod*, non *moinionto*, ſcribendum fuiſſet cogitanti, *moerus*, *moene* & *moenia* inde formari. Vid. FESTVS in v. *moene*, confer. ISIDORVS *orig. l. 15. c. 2.* Atque etiam, quod ſcio, *moenire* pro *munire* valuit: vnde *moenitus*

pro *mu-*

pro *munitus*, apud PLAVTVM *Bacchid. 4. 9. 2. Trucul. 2. 2. 55. Admoenire* pro *obſidere*, apud eundem *Pſeud. 1. 3. 150. Ciſtell. 2. 2. 5. Circummoenire, Captiv. 2. 2. 4.* & apud CAESAREM *B. G. 1. 18. Praemoenire*, apud GELLIVM *N. A. 13. 27.* Haec tamen omnia, cum etiam apud illos paſſim & promiſcue reperiatur *munire* cum compoſitis per V ſcriptum, mouere non potuerunt me, quin ſimpliciſſimam & fortaſſis aeque vetuſtam ſcriptionem per V retinuerim: vti magis ſimul appareat genuina vocis origo, quae eſt a Graeco *ἀμύνω*, *defendo, propugno, tueor*, item *par pari refero*, etiam in beneficiis. unde *ἄμυνα ἀμοιβὴ*; & *ἀμυντήριον munimen* & *tutamen* vertitur.

Pag. 234.

Sic nec cap. 4. §. 6. *vocem* pluribus *ſcribere debuiſſet* plouſebos, *ſed* ploiſebos, *vt in memorata modo inſcriptione* ***PLOIRVME*** *i. e.* plurimi.

PLOVSEBOS, quod Dn. BRANCHV damnat, & PLOISEBOS pro *pluribus* ſcriptum fuiſſe opinatur, defendit ipſum adverſus Bachanalia Senatus conſultum, nuper cum aliis exhibitum in *tractatu de Adoleſcentia LL. cap. 7. §. 29. ſub fin. pag. 327.* Neque in omnibus norma nobis eſſe poteſt rudis & negligentius ſculpta, vtut hac noſtra, quam produximus, paulo antiquior Scipionis tabella.

Pag. 234.

Veteres etiam, vt ex eodem monumento obſeruaui pag. 100. S. in fine vocum, vbi eius hodie eſt vſus, non ſemper adſcripſerunt; ad quod nec adtendiſſe Vir ille doctus videtur.

Hic quidem Vir Doctiſſ. nihil dicit. Certe nunc, ad verba *non ſemper* & *videtur*, quod reſpondeam non habeo. Extra iocum luſumque, veteres literam S in fine vocum, vbi eius hodie eſt vſus, non adſcripſiſſe, primum in Domini Iudicis & Ariſtarchi mei obſervationibus legi. An vero id ſatis probauerit, iudicent, vellem, iudices boni & aequi. Ponamus hoc, quod nunquam ego conceſſerim illi, ni forſan metri cauſſa in Poetarum ſcriptis: vbi nouimus a priſcis literam S eliſam fuiſſe in fine vocum, ſequente conſona, vt videre eſt paſſim in PLAVTO, TERENTIO, aliis; etiam apud NONIVM *cap. 2. n. 98.* & GELLIVM *l. 12. c. 4.*

 confer.

Digitized by Google

confert. Cicero in *Oratore cap. 45. & 48.* Vid. & *diſſertat. noſtra de Adoleſc. LL. p. 322.* rationem tamen non video, qua & ego XII. Tabulas enumerans, literam hanc omittere debuiſſem.

Pag. 234.

Sic I longum interdum EI, interdum I, immo & E ſcripſiſſe veteres notum eſſe innui ſupra pag. 106. *nihilominus priori tantum adhaeſit idem.*

Quod attinet ad I longum & EI ab veteribus promiſcue vſurpatum, cui me nimis adhaeſiſſe, Doct. Obſeruator dicit: euoluatur *diſſert. de puerit. LL. cap. 5. §. 6.* vbi ſatis prolixe & clare, vt mihi perſuadeo, vtriuſque vſum probaui. Vel oportet Antagoniſtam meum, quem ſaepius laudaui, paginam tractatus 127. & finem illius paragraphi non inſpexiſſe, niſi oculo conniuenti: alias vidiſſet etiam tum mihi abſurdum & futilem viſum eſſe illorum conatum, qui certas de incertis regulas tradere non verentur. Et proxime ſequenti §. 7. quam ille adeo miratur, neglectam fuiſſe, E & I literarum vocalium commutationem oſtendi. Sed praeſtat Virum Doctiſſ. conuincere propriis ſuis verbis. Nam ille ipſe *obſeru. cap. 10. pag. 106. Nec magis*, inquit, *moueor diuerſitate inter claſeis & claſes. Quis enim ignorat I. EI. & E. olim permutata fuiſſe? quo pertinet, id quod Doctiſſ. Perizonius loco ſupra laudato obſeruat, ex inſcriptionibus conſtare, ſcriptum olim fuiſſe ſibei, ſibe, ſibi. Ea de re etiam fuſe ſcripſit modo laudatus vir plurimae lectionis Iuſtus Lipſius de rect. pron. Ling. Lat. cap. 7. & 8.*

Pag. 234. ſeq.

Porro licet certum ſit antiquiſſimis temporibus AI vicem noſtri AE vbique ſuſtinuiſſe (vid. ſupra pag. 100.) incautius tamen in eius locum ſimplicem literam E ſubſtituit in multis, ſic inuenies apud eum pag. *93. 96. 99. 103. 105. &c.* Pretor, Queſtor. *&c.*

Antiquiſſimis temporibus AI vicem noſtri AE ſuſtinuiſſe, praeter alios docet Qvintilianvs *Inſtit. Orat. l. 1. c. 7.* & ipſe notaui *diſſert. de puerit. LL. cap. 5. §. 14. p. 135.* paſſim, alibi. Atque ea obſeruatione vſus ſum etiam in exprimendis veterum monumentis, maxime

in XII.

Digitized by Google

in XII. Nihilominus incaute, putat ICtus noſter, E ſimplicem literam in eius locum a me ſubſtitutam eſſe in vocibus *Pretor, Queſtor*, aliis. Fateor, & ingenue fateor, ita nonnunquam luſum fuiſſe a me; praeterquam quod antiquis lectionibus vel hilum detraxerim. Proinde nunc reſpondeo verbis non meis, ſed Iohannis Schvltzii viri clariſſimi ex *florum ſparſione ad loca quaedam in re literaria controuerſa p. 107. Aeoles*, inquit, *potiſſimum ſecuti Latini diphthongos modo in ſimplices vocales mutabant, modo ipſas illas vocales denuo in diphthongos conuertebant, vt manifeſte probat Popma de V. A. L. lib. 1. c. 2. p. 421. Vnde non poſſum non ridere infantiam illorum hominum, qui ſibimet ipſis tamen non videntur* εἰς ἴδιν κλάωον ἢ πλύνειν -- *qui quando in monumentis antiquis forte legunt edifico, premium, Egyptus, prefectus, eternus, celum & ſimilia, aut quando in nominibus propriis Graecis eſt v, & tamen in Latio exprimitur per ſimplex I aut E. id illi clamant errorem eſſe ſcalptoris, aut barbariem ſeculi. Egregii vero antiquarii! diſcant prius veteres Graecos atque Latinos, tum ornatus, tum Dialecti atque pronunciationis cauſa, de induſtria diphthongos pariter atque vocales inter ſe permutare conſueuiſſe, & ſi mihi fidem non habent, age Praeceptores hic agnoſcant Gruterum, vel potius Ioſephum Scaligerum, Antonium Auguſtinum:* plures alios, quos longa ſerie recenſet.

Pag. 235.

Etiam pag. *107. n. 15. ADITOD i. e.* addito *ſcriptum reperies, quum veteres ADDVITO dicerent, (vide ſupra p. 91.) Vbique D in fine vocum Vir Doct. addit, quod ex ipſius ſententia* (*vide eum pag. 58.*) D in omnibus propemodum vocibus litera vocali finitis, tum maxime, quando ſequentis dictionis initium itidem a vocali eſt, adiectum fuerit. *Immo non tam ſaepe id feciſſe veteres, docent ſupra adductae inſcriptiones. Idem* pag. *56.* ocisit, *ſcripſit: vitare nimirum voluit concurſum duplicis C, at immutata erat ſeruanda praepoſitio OB, ſcribendumque* obcisit (*confer ſupra pag. 99.*) *Immo exiſtimo, in eiuſmodi caſu duarum literarum concurſum olim etiam vſitatum*

tatum fuiſſe, vt veteres, non adeicitod *cum Funccio* pag. *59. ſed* addicito *ſcripſiſſe credam.*

Diſplicet Doctiſſ. Dn. obſeruationum Auctori, quod ſcripſerim ADITOD i. e. *addito*, quum veteres ADDVITO dixerint. Id quod clarius paulo demonſtretur a quopiam mihi quammaxime velim. Scilicet Vir Conſultiſſ. in ea haereſi eſt, in qua & ego olim fui, antiquum *Duim*, *Adduim*, eſſe a verbo *Duo*, *Adduo:* vid. *diſſert. de pueritia LL. cap. 3. §. 8. pag. 58. de Adoleſc. LL. p. 292.* quod verbum ceu abſque alio fundamento aliquo ſcriptum hiſce revocatum atque deletum eſſe volo, quoad veritas cauſſae magis appareat. Ego certe *Duo* verbum praeſentis temporis, vel infinitum, quod ſatis illi quadrare poſſet, nondum reperi: vt ſententiam mature vel inter ſcribendum mutauerim, penſitans Festvm, vel, qui eum deſcripſit, Pavlvm, iſtorum mentionem facere ſolummodo in tempore praeterito aut futuro ſubiunctiui: *Addues* pro *addideris*; & *Duis*, inquit, *duas habet ſignificationes: nam & pro Dis ponebatur, & pro dederis.* Vel quis illum putauerit verbum rectum, ex quo tempora reliqua formantur, ſilentio praeteriiſſe: ſi *duo* pro do, & *duere* pro dare valuiſſet. E contrario teſtatur *daſi* pro *dari* antiquitus fuiſſe. Altera quæſtio eſt de concurſu literarum eiuſdem poteſtatis, quem euitandum eſſe maximopere, demonſtraui ad nauſeam vſque in *diſſert. de Pueritia LL. c. 3. §. 6. p. 55. & c. 5. §. 10.* & alibi. Conſentit Doct. Branchv *obſeruat. cap. 10. pag. 91. 94. 95. & 99.* Nihilominus obloquitur in addendis hic, & ſententiam noſtram contra tot auctorum fidem infringere conatur. Atque adeo *multi*, quod Plavtvs in *Bacchid.* habet,

— more iſto atque exemplo viuunt, quos vt cenſeas
Eſſe amicos, reperiuntur falſi falſimoniis,
Lingua factioſi, inertes opera, ſubleſta fide.
Nullus eſt, qui non inuideat rem ſecundam obtingere,
Sibi ne inuideatur, ipſi ignaui recte cauent.

In eorum numero quidem Virum Conſultiſſ. bonum aeque ac doctum & diligentem nec eſſe puto, nec eſſe poſſe: quod ille ad faciem vel aliunde me plane non nouit: & mea conditio ea eſt, quae inuidiam nullo modo concitare valet, etiam apud illos, qui ferre neminem aequo animo poſſunt: ſine ratione tamen reiicit nunc, quod antea deſiderauit

in legum

in legum reſtitutione, me imprudente. In compoſitis eam obſeruationem locum non habere, dicit quidem, ſed nihil probat. Contra vero TVLLIVS in *Oratore c. 45. ſeqq.* de contractione verborum prolixe agit, quam ſolemnem Veteres habuiſſe, monumenta eorum ſatis ſuperque teſtantur. Nec poenitet literam D in pluribus vocabulis adſcripſiſſe terminantibus litera vocali, quod male Dn. BRANCHV diſſuadet: FABIO QVINTILIANO *inſtit. orat. l. 1. c. 7.* affirmante, Latinis veteribus D plurimis in verbis vltimam adiectam: quod manifeſtum ſit etiam ex columna roſtrata C. Duellio in foro poſita. confer. *Diſſert. noſtra de Pueritia LL. c. 3. §. 8. p. 58.* In compoſitis extra omne dubium, ne vocales concurrant, D inſeritur, vt in *redeo, redhoſtio, redintegro.* PRISCIANVS *lib. 1. D. frequenter interponitur in compoſitis, hiatus cauſa prohibendi, vt redigo, redarguo, prodeſt. Subtrahitur etiam, cum ſequens ſyllaba ab S. & alia conſonante incipit, vt Aſpiro, Aſpicio, Aſcendo, Aſto.* Melior tamen & analogiae Graecorum conuenientior ſcriptura eſt *asſpiro*, vt προσπνέω: inquit MATTHIAS MARTINIVS in *lexico philologico pag. 555.* Sed veteres Latini geminationem literae eiuſdem ſolebant fugere. Ceterum non tantum in compoſitione, ſed etiam extra eam D interponebant, ſuſtinendae ſyllabae cauſſa, quum nec amarent concurſum vocalium: ita *med erga,* pro *erga me, ſed erga, ted erga.* Confer. AVS. POPMA *de vſu antiq. loc. lib. 1. c. 4. p. 16.* Inde MVRETVS *var. lect. l. 15. c. 19.* putat HORAT. *lib. 3. od. 14. v. 10. male ominatis* ſcriptum fuiſſe *maled ominatis*; ex quo alii fecerunt *male nominatis.* Sic *lib. 1. epiſt. 4. v. 13.*

Omnem crede diem tibid illuxiſſe ſupremum.

ex quo, inquit, factum eſt *tibi diluxiſſe.* &c. Conferatur ipſe Dn. BRANCHV *obſeru. cap. 10. pag. 106.* Inſtar vero omnium nobis merito ſuo tabula roſtrata eſt, qua continuo PVGNANTOD. MARID. DICTATORED. ALTOD. NAVALED. PRAEDAD. ſcriptum inuenies.

Pag. 235.

Porro nec probatur mihi apud eum pag. 83. vox paicont, *non enim* paico *ſed* paco *veteres dixiſſe certum eſt.*

Non probatur Doct. Gallo vox *paicont*, quod veteres *paco*, non *paico* dixiſſe conſtet. Sed & hic paucis me praeſtabo integellum. Recte nobiſcum Vir doctus obſeruat *paco, pacit, pacunt, pacio,* pro *paciſcor, pa-*

cor, paciſcitur, paciſcuntur, pactio, fuiſſe antiquitus vſurpatum. vid. QVINTILIANVS *inſt. orat. lib. 1. c. 6.* & FESTVS in v. *pacio*. Id quod lectionem noſtram non euertit, ſed confirmat. Pungit vero criticum noſtrum I litera vocalis, quam inter duas ſyllabas poſui : quod tamen non raro veteribus vſu veniſſe, neminem, ni forſan illum, qui in omni re literaria plane hoſpes & nullus eſt, vel ex AVSONII POPMAE libello *de V. A. L. lib. 1. c. 6.* latere poteſt. Enim vero ne videar ipſe medicam manum intempeſtiue huic voci admouiſſe; emendationis auctorem indicabo, quem fraudari ſua gloria nolim; & eſt IACOBVS GOTHOFREDVS, Vir Clariſſimus, ab ipſo Dn. BRANCHV in *praefatione obſeruationum* inter ſumma ingenia poſitus. Sed probat ille ſententiam verbis TERENTII SCAVRI *de orthographia ad Theſeum : Ego contenderim magis ſuperuacuum eſſe C, quam K: quoniam K, vt apud Graecos, ſatis vim etiam C literae exprimat. Sed figura quoſdam deceptos, qua non ſolum apud nos, verum etiam apud antiquos Graecos, haec litera notabatur, vt teſtatur foedus Graeciae camelo aereo in hortis Caeſaris Aedi fortis Fortunae inciſum, vbi pro porta haec forma poſita ſit. Item XII. Tabulae, vbi NI PAICVNT per hanc formam, quod male quidam per C enunciant.* &c. Vbi Grammaticus videtur, ex I C literis ſeiunctis, compoſitum K, ad ſuam hypotheſin ſtabiliendum, elicere. Vid. IACOBI GOTHOFREDI *fontes quatuor Iuris ciuilis : de legibus XII. Tab. lib. 1. tab. 1. & lib. 3. pag. 52.* Quem totidem verbis ſequitur IANVS VINC. GRAVINA *Operum tom. 1. pag. 273.*

Pag. 253.

Minus recte etiam pag. 60. ſcripſit tancitod *&* tancet, *nam ſupina in* actum *deſinentia certiſſimum indicium ſunt, verba illa olim nuſquam literam N admiſiſſe. Sic antiqua verba ſunt* taco, paco, fraco, *recentiora* tango, pango, frango: *ſatis nota haec ſunt, adi Ger. Ioh. Voſſium in Etymol. v.* Tango.

Vt veteres dixerunt *pago*, ita etiam *tago*. Inficias ire quis auſus fuerit ? Et hoc praeter VOSSIVM notarunt, eius praeceptor MARTINIVS in *lexico philologico*, compilatores theſauri eruditionis ſcholaſticae, cuius rudimenta BASILIVS FABER dedit, omnes fere lexicographi : cumprimis videatur FESTVS in v. *tagit*. Neque tamen ego temeraria vſus

ſum

ſum ratione, quando, ad differentiam vocis *taceo*. Numae legem in *differt. de Pueritia LL. cap. 3. §. 9.* exhibens, TANCITOD & TANCET cum N litera ſcripſi, quam inueni apud FESTVM in v. *Pellices*, & A. GELLIVM *N. A. lib. 4. c. 3.* Potuit enim *tago* & *tango* apud Latinos, vt θίγω & θιγγάνω apud Graecos in vſu fuiſſe. Certe cum antiquitatem verbi *pago* non poſſunt aliunde quam ex PACVVIO probare, illis PLAVTVM oppono & TERENTIVM coaeuos, qui promiſcue *tago* & *tango* ſcripſerunt. PLAVTVS *Aſin. A. 2. S. 2. v. 106. Si me tagis* &c. Idem *Pſeud. A. 1. S. 1. v. 118. Tnum tangam patrem*, i. e. decipiam. *Poenul. prolog. v. 101. tangere hominem volt bolo.* Er will den Menſchen um den fetten Biſſen bringen. TERENTIVS *Phorm. A. 4. S. 4. v. 9. Haec modice me tangunt*, i. e. me valde mouent. *Eunuch. A. 4. S. 7. Tu eam tangas?* paulo poſt: *Ego non tangam meas?*

Pag. 236.

Haec ſatis eſſe mihi videntur, neque enim hoc mihi negotium eſt datum, vt omnia culpanda in dicto tractatu de Pueritia Latinae Linguae *indicarem. Quaedam tamen adhuc notata videbis in Addendis ſequuturis.*

Hic ſubſiſtit Obſeruationum Auctor Criticus, & multa alia in tractatu meo de Pueritia LL. cenſet eſſe culpanda, quae praeterire tum quidem ſe voluiſſe dicit. Si vitia typographica intelligit, concedo, &, ſi viuo, haec altera libelli, quam molimur, editione, larga manu correcta ipſe videbit. Si perlegendo librum errores obuenerunt grauiores illis, quos notare iamiam & refutare, ſed irrito conatu, inſtituit: quare & iſtos paerceteris, qui tanti non ſunt, in tempore veritus eſt mouere, & eorum loco maluit quiſquiliis fatigari? Sed timeo, ne, cum ille mea ſcripta accuſat, ipſa veterum monumenta & eos accuſet, quos & auctores habeo, & quorum, vt comici noſtri verba *Andr. prolog.* mea faciam, aemulari exopto negligentiam potius, quam critici alicuius recentioris, vix tum Latini, obſcuram diligentiam. Sin animum advertit ad res, quae nihili ſunt: vt in lepidis obſeruationibus ſuis ſcribendis abutatur opera: quod facere eum vidi & hactenus commonſtraui pluribus; habeo praefaſcine & nunc, quae hominis inquieti & forſan praecocis moliminibus obiiciam, vel obiectionibus reſpondeam.

Pag.

Digitized by Google

Pag. 236.

Male in hoc viros doctos eſt imitatus Doct. Funccius, ſaepius jam laudatus, dum non olos, *vt ego, ſed* ole *in recto ſingularis numeri ſcripſit pag. 55. Nec ſcripturam illam iuuat, quod veteres in plurali numero ſcripſerint* oloe *: nam vt in Carmine Saliari* pilumnoe poploe *eſt a* pilumnos poplos, *ſic* oloe *fuit ab* olos: *nec aliud etiam ſuadet, quod rectum hodie ſcribatur* ille; *quibus enim linguarum indoles eſt perſpecta, illi norunt, quo magis ad earum originem accedimus, eo pauciores in iis occurrere voces anomalas; vnde non ſemel apud Terentium* ipſus *exſtat, pro quo poſtea ſemper* ipſe *uſurpari coepit.*

De voce OLOS ſeu *ollus* pro *ille*, Doct. BRANCHV recte monet, ſed parum probat. Optimum argumentum illi VARRO praebet *de Latina lingua lib. 6. c. 3.* vbi ad Ennii, *olli reſpondet ſuanis ſonus Egeriai,* *olli*, inquit, *valet dictum illi, ab olla & ollus: quod alterum comitiis cum recitatur, a praecone dicitur, olla centuria, non illa; alterum apparet in funeribus indictiueis, quum dicitur, ollus leto datus eſt, quod Graecus dicit, λήθη, i. e. obliuioni.* Et FESTVS in voc. *Quirites: Ollus Quiris leto datus:* vbi perperam vulgo *illius* pro *ollus* legitur. Sed dicat mihi Vir Celeberrimus, annon antiquitus OLE, quod etiamnum valet, ſub eadem terminatione, obtinuerit aeque ac OLVS, vel, vt mauult, *olos*. Ego profecto vtrum antiquius ſit, non facile auſus fuerim decidere. Veteres autem vocabula non ſemel ſub variis terminationibus pronunciaſſe, demonſtratum iui, in *diſſert. de Adoleſc. Latinae Linguae cap. 7. §. 8. 13. 14.* alibi. Vel quem latet, *ipſus* & *ipſe* apud TERENTIVM atque PLAVTVM vſurpari promiſcue: *Ollus* vero & *olle*, vel *ole*, ſimul dictum fuiſſe primitus pro *ille* teſtantur praeter innumeros alios GIFANIVS *in indice Lucret.* & MATTHIAS MARTINIVS in *Lexico philologico.*

Pag. 236.

Funccius noſter iisdem adductis rationibus, quibus Cocceius eſt vſus, eius ſententiam tuetur. Hanc ſolam nouam profert

fert pag. 29. quod ſaepius in fragmentis Carminum Saliarium ea litera hodie compareat. At an inde ſtatim ſequitur literam R regnante Numa fuiſſe vſitatam? Nihilne ſequentibus temporibus fuit in vocibus Carminum illorum mutatum? Immo non in aliis tantum verbis, in quibus antiqui ſcribebant S, ſed & in Carmine Saliorum, poſtea ſcripſerunt R. Diſertis verbis docet nos illud Varro lib. 5. de Ling. Lat. *poſt priorem lacunam*, pag. 70. in med. edit. tert. 1581. *Addam, nec ſecundum Germani noſtri ſententiam, debuiſſe ab illo* pag. 100. *ſcribi CERAT, ſed CESAT, nam ſupinum verbi illius prodit, pronuntiaſſe veteres* geſo, *non* gero. *Sic olim vnum fuit verbum* quaeſo, *quod poſtea ob diuerſos ſignificatus interdum literam R recepit; & ſimiliter ex temporibus* quaeſiui, quaeſitum *intelligitur. Tandem & quodam modo probare poſſe mihi videor, quod ſupra pag. 96. ſcripſi, licet litera R olim incognita eſſet, nihilo tamen ſecius veteribus ſonum eius fuiſſe cognitum, atque ab iis litera S indicatum. Scilicet* leſſum *hodie legimus in legibus Decemviralibus Tab. 10. olim, quum nulla litera geminabatur, ſcripſerunt* leſum, *aut* leſom, *& recto caſu* leſos. *Iam ipſiſſima haec eſt vox Graeca* λῆρος, *quae ſimiliter etiam inutilem clamorem denotat: quod viri docti nondum obſeruarunt, vt intelliges ex Taubmanni nota ad Plauti* Trucul. act. 4. ſc. 2. v. 18. *& Voſſio in* Etymol. *v. leſſus.*

Lubrico fundamento nititur Vir Doctus *obſeru. cap. 10. p. 96.* vbi Pomponii ICti, nullius certe, vel ſubleſtae fidei ſcriptoris teſtimonio ſimpliciter credit, Appium quendam Claudium reuera literam R primum inueniſſe. Quidſi illi hominem eiusdem farinae Polydorvm Vergilivm opponerem, *de inuent. rerum lib. 1. c. 6.* vbi teſtatur ante Appii Coeci ſeculum literarum figuras eſſe inuentas, & literam R Latinis datam. Verba ICti, *§. 36. l. 2. D. de origine iuris*, haec ſunt: *Idem Appius Claudius, qui videtur ab hoc proceſſiſſe, R literam*

tam inuenit: vt pro Valeſii, Valerii eſſent, & pro Fuſiis Furiis. Sed quam corrupta illa verba ſint, manifeſta eorum contrarietas oſtendit. Si enim idem Appius coecus R literam inuenit, alteri alicui, qui videtur ab hoc proceſſiſſe, id tribui non potuit. Sin illi, qui videtur ab Appio Coeco proceſſiſſe, inuentio eſt tribuenda, tum ipſi Appio Coeco non potuit tribui: cum haec inter ſe ex diametro pugnent. Vid. Georg. Eberlinvs *de origine iuris, cap. 35. §. 6.* Deinde praeter Pomponivm, quem omnes fere literatores falſitatis arguunt, ex veteribus nemo eſt, qui Appium auctorem facit literae R. vtut quam plurimi de vſu illius atque ſatis ſcripſerint. Potuit autem Appius ille, ſi quid fecit, vſum literae R antiquiſſimae frequentiorem introduxiſſe, etiam in vocibus illis, qvae antea S ſcriptum habuere. Parimodo, vt Menſtrius Florus docuit, *plauſtra* potius eſſe dicenda, quam *ploſtra.* vid. Svetonivs *Veſpaſ. cap. 22.* Et Qvintilianvs *Inſtit. orat. l. 1. c. 4.* Veteres *mertare* pro *merſare*, & *pultare* pro *pulſare*, olim dixiſſe. Idem pari modo *l. 1. c. 7. Quid dicam vortices & vorſus, ceteraque ad eundem modum, quae primo Scipio Africanus in E literam ſecundum vertiſſe dicitur?* Quaeſo quis auſus fuerit inde probare nec AV, nec E tum temporis, vel antea, Latinae linguae priſcis auctoribus vſu veniſſe? Nec iuuat, quod Tacitvs *Annal. lib. 12. c. 14.* paucas primum Romanis literas fuiſſe teſtatur, alias deinde additas. Nam & hoc demonſtraui in *differt. de Pueritia LL. cap. 1. §. 14. ſeqq.* Atqui inter has paucas Romanorum literas, quas ab initio habuere, illud ipſum fuit R, quod, brevi mutatione P, Graecorum P. repraeſentat. Vid. Plinivs *hiſt. natur. lib. 7. c. 56.* confer. *differt. de Pueritia LL. cap. 1. §. 14. 16.* Et recte hinc cenſui *l. c. §. 18. & cap. 3. §. 14.* verba ex ſaliaribus cantilenis citari: MARMVRII. VETVRII. PRECEPTAT. PROMENERVAT. REDANTRVARE. & ſimilia, quibus noſter Dn. Branchv ſubſtituiſſet: MASMVSII. VETVSII. PSAICEPTAT. PSOMENESVAT. SEDANTSVASE. Neque tamen voluit *pag. 96.* contra quaelibet veterum monumenta, *Somulus* & *Semus* pro *Romulo* & *Remo*, *Soma* & *Somani* pro *Roma* & *Romanis* olim pronunciatum fuiſſe: quod recte iam dudum obiecerunt Gerh. Cocceivs *in Comment. ad Pompon. lib. 2. §. 36. D. de origine iuris.* Eberlinvs *de origine iuris cap. 35. §. 6.* Holtermannvs *de origine iuris pag. 238.* plures alii. Sed aſſerit, non probat, noſter, nec probare vnquam

vnquam poterit, *Roma* & *Romani* pronunciatum fuiſſe, *Soma* & *Somani* ſcriptum. Contra Fabivs *inſtit. orat. lib. 1. c. 7. De mutatione etiam literarum, de qua ſupra dixi, nihil repetere hic neceſſe. Fortaſſe enim ſicut ſcribebant, etiam ita loquebantur.* Hoc conſtat, in pluribus verbis olim S ſcriptum fuiſſe, in quibus poſtea R ſubſtituere. Id quod notaui etiam in *diſſert. de Pueritia LL. cap. 3. §. 6. p. 55. §. 9. p. 60. §. 14. p. 69.* alibi, & paſſim in legum reſtitutione ſecutus ſum. Varro *de Lingua Latina lib. 6. cap. 3. Caſmenarum priſcum vocabulum, ita natum atque ſcriptum eſt: alibi Carmenae, ab eadem origine ſunt declinatae: vt in NB. multeis verbeis, in quo antiqui dicebant S, poſtea dicunt R. vt in carmine Saliorum ſunt haec, Coſauli, Doloſi. Eſo. Omina vero adpatula coemiſe. Iam Cuſiatii, Muſes, NB. Ruſe, dumque Ianus venet. Poſt Melios, Melior, Foedeſum, Foederum, Pluſima, Plurima, Aſena, Arena, Ianitos, Ianitor. Quare Caſmena, Carmena: inde Carmina. R poſtea extrito camena factum.* Confer. Qvintilianvs *inſtit. orat. lib. 1. c. 4.* Festvs *in R. Arboſem.* alibi. Vt argumenta etiamnum alia ſicco pede tranſeam. Adeoque lubens concedo, quod in nominibus nonnullis R & S literae quandam velut cognationem habuerint. Inde vero nequaquam ſequitur, nullum plane alterius locum, vel vſum fuiſſe. Deriuatio vocis *leſſi* a Graeco λῆρος ſatis quidem probabilis, ſed ratio, quam inde Vir Doct. deducit, etiam lepida mihi videtur. Ecquis ignorat, vel ex Varroni *de LL. lib. 4. c. 4.* quot modis literarum commutatio ſit facta? quomodo voces aliae ab aliis deducantur formenturque? *Litterarum,* inquit Varro, *fit demtione, aut additione, & propter earum artationem* (*attractionem* legendum eſt) *aut commutationem, item ſyllabarum productionem.* Vel quis auſus eſt vnquam aſſerere, literas inter ſe variis modis commutatas in rerum natura nondum fuiſſe. Confer. *diſſert. men de Adoleſcentia LL. cap. 7. §. 26. ſeqq.* Perplacet Virum Doctiſſimum remunerari quam ſimillimo munere. *Lemures* nunc valet, & valuit olim, pro laruis nocturnis & imaginum terrificationibus. Horat. *l. 2. epiſt. 2.*

Nocturnos lemures portentaque Theſſala rides?

Confer. Nonivs *cap. 2. n. 513.* Ab antiquiſſimis vero temporibus *Remures* & *Remuria* dicebantur ab *Remo,* phantaſticae & nocturnae apparitiones illae, quae Romulo dicuntur obrigiſſe poſt mortem Remi,

 quem

quem interfecerat ipſe, vel interfici curauerat. Fratris ille occiſi vmbras cum placare vellet, *Remuria*, ſeu Remi parentalia inſtituit, quotannis menſe Maio per triduum celebrata, quibus mortuorum ſepulchris epulae inferebantur. Quamobrem illo menſe veteribus Romanis religio fuit nubere. Satis clare haec apud OVIDIVM *Faſt.* 5. leguntur:

Romulus obſequitur, lucemque Remuria *dixit*
Illam, qua poſitis iuſta feruntur auis.
Aſpera mutata eſt in lenem tempore longo
Litera, quae toto nomine prima fuit.
Mox etiam lemures *animas dixere ſilentum.*
Hic ſenſus verbi, vis ea vocis erat.

Confer. PORPHYR. *ad cit. Hor. locum.* SERVIVS ad illud *lib. 1. Aeneid. Romulus excipiet gentem.* DEMPSTERVS *paralip. ad Roſin. Antiq. Rom. lib. 1. cap. 10.* De ratione nominis *Romuli,* VICTOR, ſiue qui auctor eſt alius *originum gentis Romanae*, ſcribit a *virium* magnitudine eſſe: alterum vero *Remum* dictum a *tarditate*: quippe talis naturae homines ab antiquis *Remores* dicti. Vnde hodienum quoque *Remus* dicitur noſtra vernacula **ein Ruder/** inſtrumentum quo naues aguntur. Atqui haec, vt opinor, Dn. BRANCHV dicere non poterit eſſe recentioris aeui.

Pag. 235.

Miror nuper Germanum illum, cuius in his addendis ſaepius memini, ad obiecta a Ciacconio non modo non reſpondiſſe, ſed ne opinionis quidem Ciacconii meminiſſe.

Ego vero magis miror, id demum mihi vitio verti, quod intactum reliqui. Pueritiam Latinae linguae, ſi quid ſentio, recte & prolixe demonſtraui ex monumentis illius ſeculi: neque omnia Criticorum conamina eo referre conſtitui. Quod ergo Gallus ICtus dicit, quem ſaepius laudaui, puto equidem non valde ad rem pertinere, ſed tamen nihil obeſt etiam dicto eius obedientem eſſe. CIACCONII obiectionibus, quae nihil mouent, imo nequidem tangunt me, profecto reſpondere quam facillime potuiſſem: ſi modo commentarium eius, quo tabulam roſtratam illuſtrauit, ipſum inſpicere tum licuiſſet: cuius fieri participem diu multumque laboraui. Eſt enim mihimet ipſi, vt verum fatear, librorum ſatis curta ſuppellex. Neque dubia

Digitized by Google

dubia illius tanti ſunt, neque ſententia vulgaris. Scilicet, vt paucis me expediam, in ea haereſi eſt Ciacconius, baſin columnae roſtratae fuiſſe reſtitutam poſt C. Caeſarem, ac forte etiam poſt Plinium & Quintilianum, qui teſtantur columnam roſtratam illam, quam bello Punico primo Populus Romanus Duilio poſuit, ſuo tempore adhuc Romae in foro fuiſſe. Sed argumentis vtitur, quae pridem a Doct. Dn. Branchv *obſeruationibus ad ius Roman. cap. 10. pag. 102. ſeqq.* ſatis ſuperque eneruata ſunt. Nihilominus ego, vel monitus a Doct. Viro, eorum contenta breuiſſime indicabo. (1.) *Literas* putat *elegantiores eſſe, quam vt illo rudi harum artium ſeculo inciſae videri poſſint.* Mihi quidem ipſam celeberrimae columnae baſin videre, & literarum formam examinare nunquam licuit: hoc vero auſus fuerim affirmare, tum temporis artis pingendi literas peritiſſimos fuiſſe Romanos, quantumuis elegantiores muſas & culturam linguae ſuae non vſque adeo curauerint. Certe ſtudium populi R. elegans fuit, vt reliqua monumenta, ſic etiam leges ipſas quod ex X virorum hiſtoria nouimus, ligno primum, deinde tabulis aereis incidendi. (2.) *Scribendi rationem, qua illa aetate Romani vtebantur, non ad amuſſim in ea ſeruatam reperiri: quum inconſtans eius ſit ſcriptura, EN, & IN, NAVEBOVS & NAVEBOS. CLASEIS & CLASES. PRAEDAD & PRAEDA.* Ea vero inconſtantia linguae & incuria tabulae antiquitatem multo magis probat: cum vetuſtiſſimos, orthographiae vix habita ratione, voces promiſcue ſcriptitaſſe, vulgo notum ſit. Quod & nos prolixe demonſtratum iuimus in *tractatu de Adoleſcent. LL. cap. 7. §. 26. ſeqq.* Nihil vero antiquiſſimis vſu frequentius venit, quam vt E. & I. & EI. literas inuicem permutarent, & modo hac, modo illa, modo coniunctim vtraque, in exprimendis vocabulis vterentur. Proinde ſimul etiam cadit Ciacconii dubium, quod (3.) loco poſuit: *Scribi in ea MACISTRATOS, quum tradat Quintilianus l. 1. c. 4. Inſt. orat. antiquos MAGESTRATVM dixiſſe.* Fabivs enim non negat id vocis etiam per I tum ſcriptum fuiſſe: ſed literarum commutationem & vſum promiſcuum indicare voluit. Ita diſerte: *Quid? O atque V permutatae inuicem, vt Hecoba, & notrix; Culchides & Pulyxena ſcriberentur. - - - Quid? non E quoque I loco fuit? vt Menerua & Mageſter, & Dioue & Veioue, pro Diioui & Veioui.* Vel quis

 ignorat

ignorat, I viciſſim loco E antiquitus fuiſſe? Hinc SALLVSTIVS, qui dictionem antiquiſſimam in pluribus ſequitur, *Bell. Catil. ab exordi* *Omnis homines, qui ſeſe ſtudent* &c. alibi: *Omnis homines P. C. qui de rebus dubiis conſultant* &c. Rurſum: *Crudelia facinora in ciuis patriamque parauiſſe.* Et DONATVS *ad Terent. Phorm. A. 1. S. 1. v. 2.* *Propter cognationem E & I literarum, non dubitauerunt antiqui & here & heri dicere, & mane & mani, & veſpere & veſperi.* Confer. QVINTIL. *lib. 1. cap. 7. ſibe & quaſe ſcriptum* &c. Quidni etiam in tabula, quam prae manibus nunc habemus, roſtrata, veteres orthographiae non vſque adeo curioſi, MACISTRATOS ſcribere eodem ſpiritu potuere, quo literis commutatis alii eiusdem aeui MACESTRATVM pronunciarunt. (4.) *MAXIMOS etiam ibi eſſe, quum Quintilianus lib. 1. inſtit. Orat. cap. 7. & ex Varrone Iſidorus lib. 1. Orig. cap. 25. teſtentur, ante Iulium Caeſarem ſemper fuiſſe ſcriptum OPTVMVS, MAXVMVS.* Eadem ratio eſt quae in praecedentibus. Et prolixe ad hanc obiectionem CL. BRANCHV reſpondet *obſeruat. ad ius Rom. cap. 10. pag. 108. ſeqq.* Hoc ego quidem negare nolim, ante Caeſaris tempora frequentiorem longe vſum fuiſſe literae vocalis V in eiusmodi vocabulis, quam literae I. Antiquus enim ſermo plenioris ſoni fuit & quodam modo ruſticanus: vt plurimum verba pronunciauerint *optumus*, *maxumus* &c. Conf. *tr. de Puerit. LL. c. vlt. §. 8.* Sed nullo modo ſequitur inde, per I vocalem iſta nuſpiam ſcripta inueniri: priusquam recentioris & elegantioris aeui ſcriptores pinguitatem illam veterum in pluribus caſtigauerint, ac frequentius ſoni mollioris literam I ſupponere maluerint. (5.) *Eiusdem Iſidori lib. 1. Orig. cap. 4. teſtimonio, literam X ante Auguſti tempora nondum apud Latinos fuiſſe, ſed pro ea CS ſcriptum fuiſſe.* Falſo quod iam pridem innui *de Puerit. LL. cap. 1. §. 18.* Hiſpalenſis certe Epiſcopus ille tantae auctoritatis non eſt, vt, qui multis erroribus ſcatet, perſuadeat nobis, vetuſtiſſimum ſaxum praeſente Scaligero & Mureto effoſſum & approbatum eius antiquitatis non eſſe, quam iuſto prae ſe ferre, nec immerito ſummi Critici iudicarunt. Concedam illi, multos non ſolum ad Auguſti tempora, ſed etiam infra tempora Antoninorum CS pro X vſurpaſſe: veruntamen X ante Auguſti tempora non fuiſſe, quo confidentius negem, facit illa ipſa Duilii tabula roſtrata non ſolum, ſed alia etiam

quam-

quampluriima vetuſtatis monumenta, quae longe ante C. Caeſaris aetatem ſcripta fuerunt; ex. gr. aduerſus Bachanalia Senatus conſultum, vetus epitaphium, & illud de Thermenſium immunitate plebis ſcitum: quae *ſub finem tractatus mei de Adoleſc. LL.* bona fide nuper exhibui. Confer. CELLARII *orthographia.* Et TVLLIVS qui Octauio Auguſto iam puero ſcripſit, illius literae, ceu dudum inuentae, mentionem fecit in *Oratore cap. 45.* vaſtioris ſoni eam literam eſſe docens: *Quomodo*, inquit, *veſter Axilla Ala factus eſt, niſi fuga literae vaſtioris.* Sed neſcio, quid myſterii praetendant recentioris aeui ſcriptores Chriſtiani: cum impudentius contra tot veterum monumentorum fidem affirmare non erubeſcunt, X primum Auguſti tempore inuentum eſſe. Forſan ſtudio illud tempus quaerunt, quo natus eſt mundi Saluator: vt cum illo miraculoſam ſigni quaſi crucis inuentionem in elementorum numero conciliarent. Id quod PAPIAS ipſe diſſimulare non potuit: diſertis enim ille, *X littera*, inquit, *vsque ad Auguſti tempus in vſu non erat apud Latinos. Et digne hoc tempore, quo Chriſti nomen innotuit, quia in figura crucis Chriſti ſcribitur ſic* XPOS (rectius XPS.) *Chriſtus.*

Pag. 239. ſeq.

Si Lector contulerit ſuperius a me diſputata de nomine Duillii, cum iis quae V. D. Funccius ſcripſit in tractatu* de Pueritia Linguae Latinae pag. 120. *in multis Germanum illum grauiter eſſe lapſum deprehendet.

Si quis dignatus fuerit noſtram diſſert. *cap. 5.* §. 2. conferre cum Viri Doctiſſ. *obſeru. cap. 10. p. 112. ſeqq.* ipſe videbit, eandem eius me ſententiam tenere, prope & eadem veterum teſtimonia in medium proferre. In eo differimus tantum, quod ille *Duelius* habeat, ego *Bilios* & *Duilius* ex ſupplemento CIACCONII ſcripſerim. Equidem ego arbitror non ex vno fundamento, vtrumque olim valuiſſe: neutrum vero in ipſa tabula roſtrata exprimitur, quae ea parte fracta eſt. Grauem ergo lapſum, quem V. D. putat a me fuiſſe admiſſum in deriuatione nominis *Duilii*, hucusque ego reperire non potui. Sin praeter opinionem & in multis, vtpote qui labilis valde, lapſus ſum: mauolo ſane & opto, vt in aliis, heic etiam

Digitized by Google

etiam erroris grauitatem Vir Doctus mihi ob oculos poſuiſſet. Cetera Beneuolo Lectori iudicanda relinquo.

Haec Viro Conſultiſſimo & Celeberrimo reſpondere debui & volui, ad obiectiones ex dubiis formatas, quae in ſchedis noſtris illi ſubnata fuerunt. Non ego calamum ſtringo, calumniandi vel rixandi cauſſa, in Virum optimum & eruditionis laude eniteſcentem: quin gratias habeam & agam illi maximas, quod meditationes perhumaniter mecum ſuas communicare, atqueadeo clariorem orbi literato faculam accendere voluerit. His literis Virum Doct. publice oro & obſecro, vt bene conſulat obſeruatiunculis meis, & aequo animo ferat, quae ſcribere coactus ſum ex veritate illius, quam in me nuper ſuſceperam, cauſſae. Vel ideo D. D. BRANCHV magni facio, & in oculis fero, quod veterum iuris interpretum exemplo animum ſubinde, grauiſſimis laboribus feſſum, non detrectet ad politiores literas aduertere, verum potius inſigni affectu exquiſitam Legum latarum ſcientiam indiſſolubili nexu coniungat cum cognitione elegantioris doctrinae, quae nomen ſuum merito ab humanitate ſortitur. Vale, Lector Beneuole, & ſi mea ſcripta placent, XII. Tab. fragmenta cum obſeruationibus critico-antiquariis proxime euulgata videbis.

F I N I S.

HHG 20 MA 25

Digitized by Google